

บทที่ 1 บทนำ

1.1 ความสำคัญและที่มาของการศึกษา

นับตั้งแต่มีการเริ่มใช้ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติในปี พ.ศ.2504 เป็นต้นมา ยุทธศาสตร์การพัฒนาของประเทศไทยได้มุ่งเน้นการพัฒนาในภาคอุตสาหกรรมเป็นหลัก และเร่งสร้างความเจริญเติบโตและอัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจ การเพิ่มขึ้นของรายได้ประชาชาติ สินค้าและบริการ ซึ่งถือเป็นทฤษฎีการพัฒนาแบบกระแสหลัก (สุเมธ ตันติเวชกุล,2542) เพื่อนำพาประเทศไปสู่ความทันสมัย ให้ทัดเทียมกับโลกตะวันตก โดยมีได้คำนึงถึงรากฐาน จุดอ่อน จุดแข็งของประเทศ ซึ่งให้เห็นถึงการพัฒนาที่ขาดสมดุล ซึ่งแม้ว่าจะประสบความสำเร็จในด้านปริมาณ แต่การขาดความสมดุลเชิงคุณภาพ ก่อให้เกิดปัญหาความเสื่อมโทรมของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่รุนแรง ปัญหามลพิษที่ถูกกละเลยและขาดการจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งได้ก่อให้เกิดปัญหาสังคมและปัญหาศีลธรรมติดตามมา (จิรายุ อิศรางกูร ณ อยุธยาและกอบศักดิ์ ภูตระกูล,2545) ส่งผลให้ขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศไทยลดลง จนกลายเป็นข้อจำกัดที่สำคัญของการพัฒนาในแนวทางปัจจุบัน

การพัฒนาที่ยั่งยืน เป็นแนวทางที่สามารถแก้ไขเยียวยาปัญหาที่สั่งสมมาจากการพัฒนาในแบบกระแสหลัก เพราะการพัฒนาที่ยั่งยืน เป็นการพัฒนาที่สอดคล้องและเชื่อมประสานกันอย่างมีคุณภาพของทุกมิติ ทั้งทางสังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อม (พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตโต),2539) สอดคล้องกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงตามพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวที่ยึดหลักทางสายกลาง ความพอประมาณ ความมีเหตุผล อันเป็นแนวทางการปฏิบัติตนของประชาชนในทุกระดับชั้น ตั้งแต่ระดับครอบครัว ระดับชุมชน จนถึงภาครัฐ โดยร่วมมือร่วมใจ เชื่อมประสานกันเกิดเป็น “วิสัยทัศน์ร่วม” ที่สังคมไทยยอมรับร่วมกัน โดยอาศัยศักยภาพของรากฐานจากทุนทางสังคม วัฒนธรรม ระบบนิเวศของชุมชน และองค์ความรู้ในสหสาขาต่างๆ มาใช้ในการวางแผนและการดำเนินการ เพื่อให้เกิดความสมดุลและพร้อมสำหรับการเปลี่ยนแปลงของ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมจากโลกภายนอกได้เป็นอย่างดี (คณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ,2548)

เพื่อเป็นการสนองแนวทางตามพระราชดำริ เศรษฐกิจพอเพียงเพื่อให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืนในสังคมไทย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จึงได้ดำเนินงาน “โครงการชุมชนนำอยู่ จังหวัดน่าน” อันเป็นโครงการที่มุ่งดำเนินงานเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชน เพื่อผลักดันให้องค์กรบริหารส่วนท้องถิ่นกำหนดยุทธศาสตร์และแผนพัฒนาของท้องถิ่น โดยที่ประชาชนและองค์กรชุมชน มีส่วนร่วมในการกำหนดวิสัยทัศน์ กำหนดแผนยุทธศาสตร์และวางแผนการดำเนินการร่วมกันในการ

แก้ไขปัญหของชุมชน และส่งเสริมศักยภาพของท้องถิ่น และศึกษาหาแนวทางร่วมกันในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ และความหลากหลายทางชีวภาพในจังหวัดน่าน ควบคู่กันกับการอนุรักษ์และพัฒนา อันเป็นส่วนหนึ่งของการพึ่งพาตนเองและการพัฒนาคุณภาพชีวิตโดยใช้ความรู้ ทรัพยากรและเทคโนโลยีที่เหมาะสมเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด อันจะนำไปสู่ต้นแบบของชุมชน แห่งการเรียนรู้และชุมชนน่าอยู่ในเขตพื้นที่นาร่อง เพื่อที่ขยายผลต่อในทุกท้องถิ่นของจังหวัดน่าน ต่อไป โดยในปีที่ 1 (ต.ค.47-ธ.ค.48) ทางทีมศึกษาคาดว่าจะได้รูปแบบของการจัดการทรัพยากร เพื่ออนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพ ทั้งในรูปของชุมชนเขตเมืองคือ เทศบาล และชนบท คือ องค์การบริหารส่วนตำบล ในตำบลโหล่นานและตำบลล้าน อำเภอเวียงสา จังหวัดน่าน เพื่อ สามารถนำไปขยายผลให้ครอบคลุมพื้นที่ศึกษาอื่นๆ ครอบคลุมทุกอำเภอ ของจังหวัดน่าน เมื่อ สิ้นสุดโครงการภายในเวลา 3 ปี

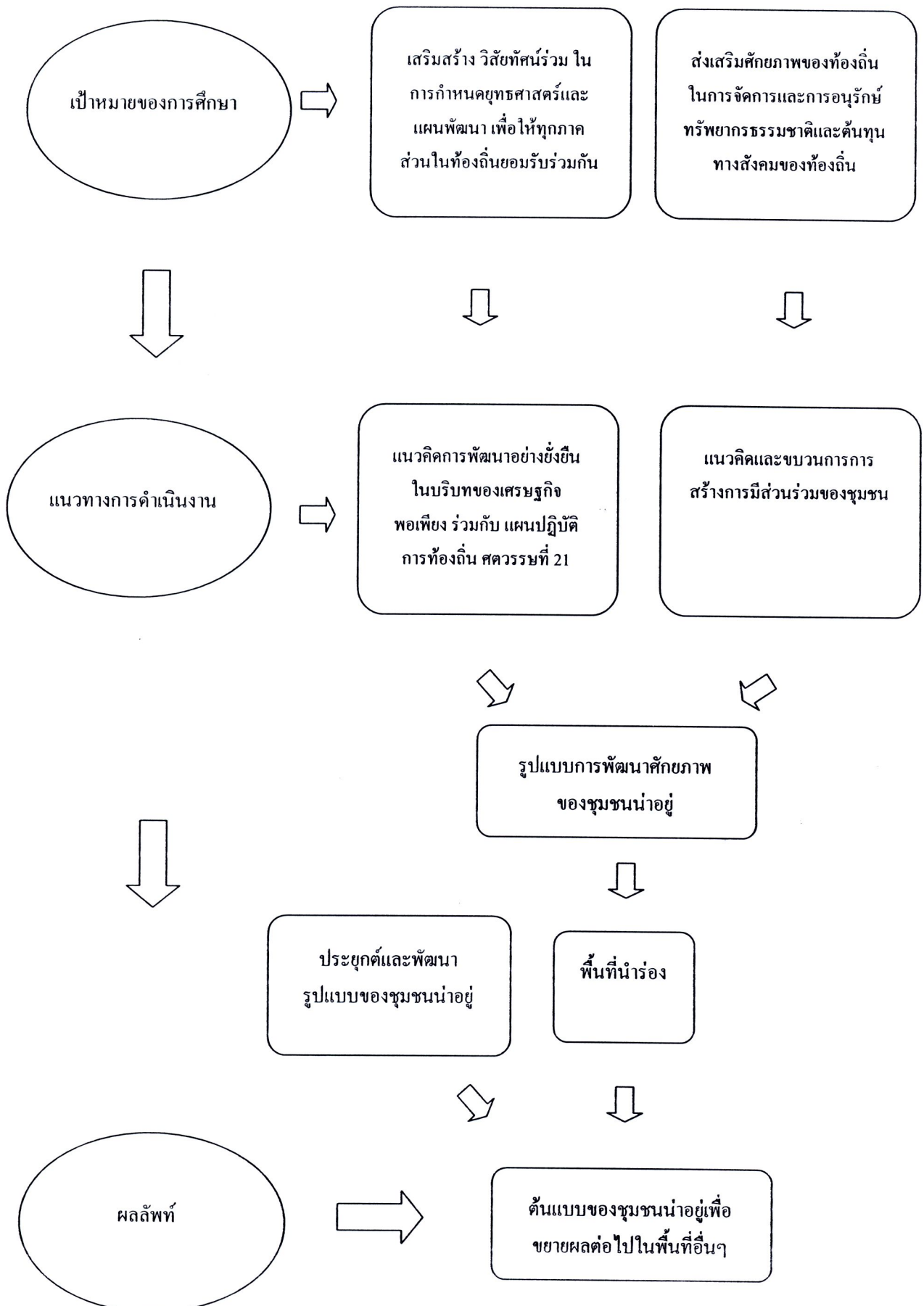
1.2 วัตถุประสงค์

1.2.1 เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งให้ประชาชน องค์กรชุมชน และองค์การบริหารส่วน ท้องถิ่นในจังหวัดน่าน ให้สามารถกำหนดยุทธศาสตร์และแผนพัฒนาของท้องถิ่นร่วมกัน เพื่อให้ สามารถพึ่งพาตนเองในการแก้ไขปัญหของชุมชน โดยยึดแนวการพัฒนาที่ยั่งยืนตามหลัก เศรษฐกิจพอเพียงเป็นแนวทางหลัก

1.2.2 เพื่อส่งเสริมศักยภาพของท้องถิ่น และศึกษาหาแนวทางร่วมกันในการจัดการ ทรัพยากรธรรมชาติ และความหลากหลายทางชีวภาพในจังหวัดน่าน ควบคู่กับการอนุรักษ์ อันเป็น ส่วนหนึ่งของการพัฒนาคุณภาพชีวิตโดยใช้องค์ความรู้ ทรัพยากรและเทคโนโลยีที่เหมาะสม ให้ เกิดประสิทธิภาพสูงสุด จนนำไปสู่ รูปแบบของ ชุมชนน่าอยู่ จังหวัดน่าน

1.2.3 เพื่อพัฒนาและประยุกต์รูปแบบของ ชุมชนน่าอยู่ จังหวัดน่าน ในพื้นที่นาร่อง ขยาย ผลต่อไปในพื้นที่ศึกษาอื่นๆ ครอบคลุมทุกอำเภอ ในจังหวัดน่าน

1.3 กรอบแนวคิดในการศึกษา

1.4 ขอบเขตการศึกษา

พื้นที่นำร่องของการศึกษาคือ ตำบลไหล่นาน และตำบลล้าน อำเภอเวียงสา จังหวัดน่าน โดยการดำเนินงานต่อจากโครงการชุมชนน่าอยู่ จังหวัดน่าน และจะขยายผลให้ครอบคลุมในทุกอำเภอ ภายในระยะเวลา 3 ปี

กลุ่มเป้าหมาย คือเกษตรกรบ้านไผ่งาม หมู่ 1 บ้านทรายทอง หมู่ 9 ตำบลล้าน และบ้านไหล่นาน หมู่ที่ 1 และบ้านบุญเรือง หมู่ที่ 2 ตำบลไหล่นาน

1.5 ข้อจำกัดในการศึกษา

โครงการวิจัยนี้ เป็นการต่อยอดองค์ความรู้ ที่ได้จากข้อมูลจากการสำรวจสถานะสุขภาพและความเสี่ยงด้านสุขภาพจากการประกอบอาชีพในภาคเกษตรกรรม โดยสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดน่าน มาใช้เป็นพื้นฐานการศึกษา

1.6 เป้าหมายและประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ต้นแบบของชุมชนน่าอยู่ ที่สามารถพัฒนาปรับปรุงเพื่อขยายผล นำไปใช้ในพื้นที่อื่นๆ ครอบคลุมในทุกอำเภอ ในจังหวัดน่าน